

Konekiväärin miehenä jatkosodassa

Elossa olevien sotiemme veteraanien joukko on käymässä pieneksi. Monia heitä ei ole enää suvussammekkaan. Ensimmäistä sukulinjaa edustava Toivo Gröhn on ainoa elossa oleva sotaan omakohtaisesti osallistunut serkkuni. Hän ei ollut vielä 18 täyttänyt, kun jatkosota alkoi. Näin Toivo kertoo:

- Sotani alkoi 2. divisioonan jalkaväkirykmentti 49:n 1. pataljoonan kolmannen komppanian konekivääriampujana. Lähtö rintamalle tapahtui Viipurin läheltä Riihelästä, mistä jatkoimme junalla Raivolaan ja sieltä Lempaalan Sutelaan.

- Haavoituin kolme kertaa, joista pahin oli ensimmäinen. Se tapahtui 9.6.1942. Oli taistelutilanne. Olin konekiväärin puikoissa ampujana ja rippikoulukaveri Ville Käyhkö Kiteeltä vyön syöttäjänä. Vihollisporukka oli pellonreunassa. Yhtäkkiä konekivääri lensi käsistäni. Osuma, keskiraskaan tykin ammus, tuli juuri kiväärin piipun alle. Menetin hetkeksi tajuntani. Tajuihin tultuani ajattelin, että rauha on tullut, kun ei mitään kuulu! Ympäriällä oli kuitenkin raju mylläkkä ja maa pölysi, joten taistelu jatkui. Oli vain kuulo korvista mennyt. Minähän rupean ampumaan kuulen tai en, ajattelin, ja nostin aseeni pöydälle. Otin Villeä olkapäästä kiinni, että aletaanpa ampua. Ei ollut Villestä enää nauhan syöttäjäksi. Oli koko takaraivo pois. Otin Villen pistoolin ja lähdin kävelemään kohti joukkosidontapaikkaa, kun huomasin olevani veressä, eikä kuulo ottanut palatakseen. Käveltyäni vajaan kilometrin tuli omia joukkoja vastaan. Alkoi sairaalareissu: ensin kenttäsairaalaan Vuokselle ja sieltä sotasairaalaan Hämeenlinnaan.

- Sairaalasta palasin junalla suoraan rintamalle. Ensin oli pysähdys Parikkalassa. Oli kuuma helteinen päivä. Junassa oli hevosia ja heinävaunuja. Matkasimme heinäpaalien päällä. Junan pysähtyttyä asemalle kiiruhdimme ravintolaan juomaan mehua. Taivaalle ilmestyi 90 viholliskonetta. Mehun juonti jäi kesken. Juoksimme suin päin nokkosia täynnä olevaan pelto-ojaan. Siinä olimme ojassa monessa kerroksessa. Olin alinna pää tarjoilijatyön helmojen alla ja vielä joku kaveri ylillä. Junan perässä ollut ammusvaunu räjähti. Muutaman metrin päähän ojasta putosi pommi, joka kaatoi suuren mämmyn. Sirpaleet kuorivat mämmyn ja leikkasivat yläpuolellani ylillä olleen miehen kahtia. Veri vain valui selkääni.

- Parikkalasta siirryimme Vuoksen rannalle. Neuvostosotilaat olivat jo ylittäneet virran alajuoksulla. Oli pakko ylittää virta veneillä. Virta oli tällä kohtaa kuutisensataa metriä leveä. Pommitus oli kova. Maanviljelyskoneet möyriivät maata ja vettä. Naapurit suuntasivat konekiväärinsä virtaan. Monet hukkuivat. Lisäksi veneemme vuoti. Kranaatti osui veneen viereen. Vene hajosi ja jouduin veden varaan. Onneksi olimme jo varsin lähellä rantaa. Vettä oli vain kaulaan asti. Kannoin harteillani haavoittunutta kaveriani rantaan. Siinä meni luoti oikeasta käsivarresta läpi. Kaveria ei jätetä, oli periaate. Onnistuin saamaan kaverin rannalle.

- Loppuvaiheessa jouduin eversti Karin lähettilääksi, ensin Räisälään ja siitä vielä Imatralle. Sota naapurista vastaan päättyi, mutta ei se vielä minun osaltani loppunut. Tuli lähtö Lapin sotaan. Lopulta 25 %:n invaliditeetti jäi muistuttamaan siitä, mitä nuori mies oli saanut kokea.

Varsinaisen elämäntyönsä Toivo teki rautateillä mm. konduktöörinä. Eläkepäiviään hän viettää Aune-puolisonsa kanssa Hyvinkään kodissaan.

(haastatellut Unto Pirnes)